

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
"ДУС-ДАГСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА ОВЮРСКОГО КОЖУУНА"
РЕСПУБЛИКИ ТЫВА

"Согласовано"
Зам. директора по УВР
Седеп-оол/Седен-оол С.В.
Протокол № 1
от "31" августа 2023 г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ

математика

(название предмета)

для 5 класса, на 2023-2024 учебный год

Автор учебника: *М. А. Гуревич, Л. Р. Давыдов, Е. П. Чудинов, А. С. Шевелев*
Учитель: *Седеп-ор Светлана Ортун-ооветна*
Категория: *Высшая*

Дус-Даг – 2023 г.

Төрээн чогаал 5 класс – 68 шак

Эгениң ады	Программаның уjur-утказы	Шагы	Өөреникчилерниң күүседир уjurлуг кол-кол ажыл-чорудулгазы
<p>Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы</p>	<p>Ном дугайында сөс С. А. Сарыг-оол. Шүлүк «Ном». Ю. Ш. Кюнзегеш. Шүлүк «Сиген шөлүндө». <i>Литература теориязы: деңнелге</i></p>	<p>4</p>	<p>Ном кылырының дугайында медээлер-биле таныжылга (автор, чурукчу, редактор, корректор болгаш оон өске). Өөредиглиг диалогка киржири: «Кижини бүрүзүнүн амыдыралында чечен чогаалдың салдары». Шүлүктөрни аянның номчууру. Коллективтиг ажыл: чогаалдың тема болгаш кол бодалы. Номчаан чүүлдүн ниити сайгарылгазы, бодунун хуу бодалын чугаалаары. Словарь-биле ажыл. Сөстөрниң уткаларын тайылбырлаары: колхоз, колхозчу, бригада болгаш оон өске. Ийилеп ажылдаары: дылдың чурумалдыг аргаларын илередири: деңнелге. Сөзүглелде дылдың чурумалдыг аргаларын тодарадыры.</p>
<p>Тыва чогаалчыларның проза чогаалы</p>	<p>С. А. Сарыг-оол. «Эдер амытаннар» («Аңгыр-оолдун тоожузу» деп чогаалдан үзүндү)</p>	<p>2</p>	<p>Көшкүн тыва чоннун чаңчылчаан амыдыралының онзагайының дугайында ниити чугааны чорудары. Ийилеп ажылдаары: чогаалчының чогаадыкчы ажыл- чорудулгазында көшкүн тыва чоннун амыдыралын барымдаалыгчуруттунганын деңнээри. Чогаалдың аас чогаалы-биле холбаазын илередири. Бөлүктөп ажылдаары: чогаалдың тема болгаш идеясын тодарадыры. Чогаал маадырларының омур-хевирлериниң онзагайын тодарадыры. Ниити ажыл: бойдус чурумалыга даянып, маадырның иштики делегейин тодарадып бижири. Сөзүглелде дылдың чурумалдыг аргаларын тып, оларның сөзүглелге уjur-дузазын тодарадыры.</p>

			Ийилеп ажылдаары: ажылдарны эжи-биле сүмележиپ ажылдап билири
Эгээрттинмес эртине-байлак – аас чогаалы			
Улустуң аас чогаалы	Тоолдар. Улустуң аас чогаалы. Фольклорнуң биче хевирлери.	1	<p>Тоол маадырларыңа характеристика бээри база оларның аажы-чаңын үнелээри. Башкының айтырыгыларыңа харыылаары.</p> <p>Учебный диалог о нравственной проблематике жанров устного народного творчества как основу для развития представлений о нравственном идеале своего народа.</p> <p>Улустуң аас чогаалының кол өзээн мөзү-шынар айтырыы, чоннуң эки аажы-чаңы, чоннуң алыс күзели илерээр дугайында айтырыглар тургузуп турар дээрзин ылгап, түңнөп билир.</p> <p>Улустуң аас чогаалыда көдүрттүнгөн мөзү-шынар айтырыын бодунуң көрүжү-биле тайылбырлап билири.</p> <p>Ниити ажыл: улустуң аас чогаалының жанр талазы-биле онзагайын сайгарар. Улустуң аас чогаалының дылының онзагайын тодарадыр.</p> <p>Ийилеп ажылдаары: улустуң аас чогаалының кижизидикчи салдарын айтып, тайылбырлыг сайгарылганы кылыр.</p>
	<p>Үлегер домактар болгаш чечен сөстөр. Тывызыктар.</p> <p><i>Литература теориязы:</i> үлегер домактар болгаш чечен сөстөр. Тывызыктар</p>	4	<p>Үлегер домактар фольклорнуң биче хевирлери дээрзин сайгарып билир. Тыва үлегер домактарның утказын тодарадыр.</p> <p>Үлегер домактарның өөредиг, делегей болгаш амыдырал дугайында утказын тодарадып билир. Үлегер домактар болгаш чечен сөстөрдө мерген бодалдарның утказын тодарадыр. Үлегер домактарны шээжи-биле чугаалаар.</p> <p>Дыңнаан чүүлүңге хамаарыштыр айтырыгларга харыылаары. Чогаал болгаш фольклорну деңнээри: ниити болгаш ылгалдыг талаларын дилээр.</p> <p>Үлегер домактарны, тывызыктарны номчууру. Оларны өөренири болгаш шээжи-биле чугаалаары.</p> <p>Аас болгаш бижимел чугаага үлегер домактар болгаш чечен сөстөрнүң ылгалын тодарадыр.</p> <p>Чөрүлдээлиг чидиг айтырыг: «Үлегер домактар болгаш чечен</p>

			сөстөрнүн утказында кандыг ылгал барыл?». Тывызыктарны номчууру болгаш тывары. Тывызыктарны үлегер домактар болгаш чечен сөстөр-биле деннээри, ниити чүүлдешкек чүүлдерин тывар. Таблица-биле ажыл: фольклорнуң кол жанрларының кыска тодарадып бижири (тывызык, үлегер домак, чечен сөстөр)
	Хуулгаазын тоолдар. Тоол «Тос оолдуг Доктагана кадай»	1	Хуулгаазын тоолдарның онзагай талаларын тодарадырып билир. Номчаан тоолунуң утказын дыңнакчыга чедимчелиг дамчыдыр. Бөлүктөп ажылдаары: тоолдун тема болгаш сюжедин тодарадып билири. Тоолдарның сюжеттиг шыйыын тодарадыры. Хуулгаазын тоолдарның угаап боданырын сайзырадырынга, ыдыктарга хамаарыштыр кижиниң хамаарылгазын тодарадыр. Тоолдарның өөредиглиг утказы дугайында чугаа чорудар.
	Анаа тоолдар. Тоол «Балыкчы Багай-оол». Тоол «Чаңгыс ой аъттыг үш алышкы».	4	Анаа (амыдыралчы) тоолдарның онзагайын тодарадып билири. Номчаан тоолунуң дугайында чугаа чорудар. Анаа (амыдыралчы) тоолдарда кижиниң эки аажы-чаңын: эвилең-ээлдек болурун, эп-найыралдыг, чөптүг болурун тодарадып билир. Тоолга дүүшкек уткалыг мультфильмке хамаарыштыр сайгарылгалыг чугааны чорудар. Ниити ажылдаары: тоолдарның идеязын тодарадыры. Маадырларның мөзү-шынарынга характеристика бээри. Номчаан чогаалдарын сайгарары (деннээр)
	Дириг амытаннар дыгайында тоолдар. Тоолдар «Чеди иелиг Чес-Мыйыс», «Кускун биле Үгү». <i>Литература теориязы.: эпитет</i>	3	Тоолда чырыттынган чаагай сеткилди илередирип билир. Ниити ажыл: тоолдарның дылының онзагайын тып, оларның чогаалга салдарын тодарадыр. Таблица-биле ажыл: дириг амытаннар дугайында болгаш анаа (амыдыралчы) тоолдарны ылгаар. Тоолдарның идея-тематиктиг угланышкынын, кижизидикчи ужур- уткалыын, үнезин, номчукчуга салдарын тодарадыр. Ийилеп ажылаары: маадырларның омур-хевирлерин тургузуп, ылгап билир. Бот-тускайлаң ажылдаары: тоолдарда дылдарның чурумалдыг

	<p>С. С. Сүрүң-оол. Тоол «Карактар дугайында маргылдаа».</p> <p>Ч. М. Чулдум. Тоол «Тарааның тывылганы».</p> <p>О. О. Сувакпит. Басня «Арзылаң биле Пар».С.</p> <p>С. Серен. Басня «Ном биле Портфель».</p> <p><i>Литература теориязы: авторлуг тоол, басня</i></p>	<p>Чогаалды аянныг номчууру.</p> <p>М. С. Эргептин чогаадыкчы ажыл-ижи таныжылга. Уруглар чогаалчызынын бижээни литературлуг тоолдарнын фольклорлуг үндезинин, аас чогаал-биле харылзаалыын тодарадып билири. Тоолда мөзү-шынар темазын болгаш ооң кижизидикчи салдарын илередип, сайгарып билир. Чогаал маадырларынга деңнелгелиг характеристиканы, маадырларнын хөделиишкиннеринге тус-тус үнелелди бээр.</p> <p>Чогаалды аянныг номчууру. Кыска тоолдарнын онзагайын илередири.</p> <p>1 Номчуп турар чогаалында чидиг айтырыгга хамаарыштыр бодунуң үнелелин бээрин тодарадып билир. Тоолдуң сайгарылгазынга идепкейлиг киржир. Тодаргай кылдыр эдерти чугаалаары.</p> <p>4 Ниити ажылдаары: тоолдуң темазын, ооң кижизидикчи салдарын тодарадыр.</p> <p>Бөлүктөп ажылдаары: маадырларны деңнеп сайгарары. Оларнуң хөделиишкиннеринге үнелел бээр.</p> <p>Кыска тоолдарнын онзагайын тодарадыр. Өөренип турар чогаалынга хамаарыштыр бодунуң бодалын илередип билир. Чогаалда мөзү-шынар айтырыынга хамаарыштыр көдүрттүнген чидиг айтырыгга бодунуң туружун илередип билири. Тоолдарнын сайгарылгазынга ниити киржилге.</p> <p>Баснянын кол идеязын тодарадыр. Дириг амытаннарнын омур-хевирлерин илередири. Шээжи-биле чугаалаары.</p> <p>Кижинин мегелээр, бот тогдунар, алдар-макталга туралыг, турамык аажы-чаңынын дугайында чугаага киржир. Дылдын чурумалдыг аргаларынын ажыглалында баснянын идеязынын кииргенин тодарадыр.</p>
--	---	--

	<p>М. К. Өлчей-оол. Чечен чугаа «Хөөрээрнийн чугаалары».</p> <p>О. К. Саган-оол. Чечен чугаа «Эжишкилер» (эпизоды на выбор).</p> <p>О. О. Сувакпит. Чечен чугаа «Аът чарыжы».</p> <p>М. С. Эргеп. Тоожу «Өдүгенде чайлаг» (шилиттинген эгелер).</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>4</p>	<p>Кол маадыр Хөөрээрнийн аажы-чаңында ылгалып турар онгагай таланы илередири. Чогаалды рольдап аянный номчууру. План ёзугаар эдерти чугаалаары.</p> <p>О.Саган-оолдуң допчу намдары-биле таныжылга. Ниити ажилдаары: чечен чугааның идея, темазын тодарадыр, кижилер аразында найыралдыг болурунун эки салдарлыын тайылбырлаар. Төмүр болгаш Маадырның овор-хевириге деңнелгелиг характеристика бээр. Пейзаж – бойдус чурумалы, чогаалда уран арга дээрзин шингээдип, ук терминниң утказынга дүүштүр сайгарарылга кылып билири. Аянный номчулга. Номчаан чогаалын сайгарар.План ёзугаар эдерти чугаалаары. План тургузары.</p> <p>«Аът чарыжы» деп чогаалдың темазын, кол маадырның аажы-чаңының онзагай ылгавыр талаларын тодарадып билир. Бичии аът мунукчезунуң психологтуг байдалын илередир: ооң шимчээшкини, бодунга бүзүрелдиг аажы-чаңы. Кижиниңмурнунга тургустунуп кээр берге байдалдарны көрүп, ажып эртип турар бичии маадырның аажы-чаңында илереп кээр онзагай талаларын хайгаарап билир. Чогаал үзүндүлерин медеделдигномчуп база эдерти чугаалап билир. Айтырылгарга харыылаар.</p> <p>«Өдүгенде чайлаг» деп чогаалдың темазын тодарадыр. Тожунуң бойдус чурумалы болгаш дириг амытаннарын овор-хевири тодарадып билир. Аянный номчулга. Номчаанын сайгарары. Чогаал үзүндүлерин медеделдиг номчуп база эдерти чугаалап билири. Чогаадыкчы ажилдаары: чогаалдың дылын, Тоожу чонунуң</p>
--	---	-------------------------------------	---

	Ш. М. Суван. Тоожу «Кара-Баштыг» (үзүндү). <i>Литература теориясы: пейзаж</i>	2	диалектизиниң онзагайын аас-биле сайгарып билир. «Кара-Баштыг» деп чогаалда болуушкуннарны болгаш чогаал маадырларының хөделиишкиннерин сайгарып билири. Чогаалда төөгүлүг болуушкуннарга хамаарыштыр сайгарылгалыг номчулганы чорудуп билири. Аянныг номчулга. Чогаалда чурутгунган төөгүлүг болуушкуннарга даянып, тайылбырлыг номчулганы чорудуп билир. Бот-тускайлаң ажылдаары: салдынган айтырыгларга аас болгаш бижимел-биле долу харыыны берип билир. Бөлүктөп ажылдаары: чечен чугааның тема, идеязын тодарадыр.
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	Р. Д. Лудуп. Шүлүк «Таваар, маажым бадып келгеш»	1	Шүлүктү сайгарылгалыг, чашкы үениниң онзагайын көргүзөрдө, авторнун бодалын тодарадып, тайылбырлыг номчуп билир. Шүлүктүн дылының уран-чеченинге даянып, теманы илередип билир. Ниити ажылдаары: кулунчактың окур-хевири чуранын тайылбырлаар. Шүлүктүн дылының, бижиттинген аянын, кол бодалды илереткениниң онзагайын тодарадыр.
Хуулгаазынар делегейи			
Тыва чогаалчыларның проза чогаалы	Ш. М. Суван. Тоожу «Хүн-Херелден аалчылар» (шилиттинген эгелер). Н. Ш. Куулар. Тоожу «Танаа-Херелдин чуртунда» (шилиттинген эгелер).	2 2	Тоожуда уругларның окур-хевири тус-тус үнелеп демдеглээр. Ниити ажылдаары: Тоожукчунун окур-хевири сайгарар. Аянныг номчулга. Номчаан үзүндүнү даалга ёзугаар эдerti чугаалаары. Фантастиктиг чогаалдың онзагайын тодарадыр. Чогаадып каан болгаш фантастиктиг аргаларның чогаалдың онзагайын тодарадыр, теманы ажыдарынга салдарын тодарадыр. Ниити ажылдаары: чогаалда фантастиканың аргаларын киригенин дилеп тывар, тодарадып билир. Маадырларның аажы-чаңыга үнелел кылып билир. Аянныг номчулга. Чогаалды сайгарары: чогаал маадырларының тоол оранынга чорумалдарының дугайында план ёзугаар азы кыска эдerti чугаалап, сайгарып билир.

	Э. Л. Донгак. Уругларга шии «Буянныг амытаннар»	1	Буянныг мөзү-шынарлыг болурунун дугайында өөредиглигчугааны чорудар: эвилең-ээлдек болгаш сагыш човаачал аажы-чаң, каржы чорукту эвилең аажы-чаңның ажып тиилээри дээшоон-даа өске. Буянныг чоруурунун үнезин сайгарып билири. Шииниң маадырларының омур-хевиринге үнелел бээр. Шииниң дылының онзагайын тодарадыр. “Кижиг болгаш бойдус” деп теманы ажытканының онзагайын тодарадыр. Рольдап аянныг номчулга. Номчаанын сайгарары.
Ыдыктар			
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	С. Б. Пюрбю. Шүлүк «Ынак Тывам».	1	Ниити ажылдаары: шүлүктүн темазын болгаш идеязын тодарадыр. Шүлүкте дылдың чурумалдыг аргаларын тывар, оларның идея тодарадырынга салдарын тодарадыр. Аянныг номчулга.
	О. О. Сувакпит. Шүлүк «Россияга алдар».	1	Шүлүктүн тургузуунун онзагайын илередип билир. Төрээн черинге ынакшылды, чоргааралды илередиринге дылдың чурумалдыг аргаларының дээштиг салдарын тодарадып билир. Шээжи-биле аянныг номчулга.
	А. Үержаа (А. У. Күжүгет). Шүлүк «Иедылым»	2	Номнарның авторлары-биле таныжылга. Төрээн дылды билириниң, ооң кижиниң амыдыралынга салдарлыын, үнезиниң дугайында чугаага киржилге. Лириктиг маадырның төрээн дылын камгалап, кадагалаарынга хамаарылгазын илередип билир. Ниити ажылдаары: дылдың чурумалдыг аргаларының ажыглалын сайгарып билир. Аянныг номчулга.
Тиилелгениң сылдыстары			
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	С. А. Сарыг-оол. Шүлүк «Маадыр Чүргүй-оол»	2	Бөлүктөп ажылдаары: темазын болгаш идеязын тодарадыры. Чогаалдың маадырлары Чүргүй-оол болгаш Ивановның омур-хевирлерин көргүскениниң онзагай талаларын илередир.

			Сөзүглел-биле ажылдап билир: дылдың чурумалдыг аргаларын дилеп тывар, оларның шүлүкте ужур-дузаны тодарадыр. Чогаадыкчы ажылдаары: башкының дузаны-биле азы бот-хуузунда төлевилел тургузар ажылга киржилгези.
Россия чоннарының литературазы Делегей литературазы	Муса Джалиль. Шүлүк «Укчугаштар» (очул. М. А. Күжүгет)	1	Аянның номчулга. Дайын темазынга хамаарышкан чугаага киржилгези. Чогаалда көдүрттүнген мөзү-шынар чидиг айтырыгларын бодунуң билип турары-биле тайылбырлап билир. Бөлүктөп ажылдаары: сөзүглелге дүүштүр айтырыгларга долу харыылаар. Айтырыгларга болгаш чогаалда болуушкуннарга хамаарыштыр бодунуң туружун илередир. Чогаалда көдүрттүнген болуушкуннарга бодунуң хамаарылгазын илередир.
Дириг амытаннар делегейи			
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	Ю. Ш. Кюнзегеш. Шүлүк «Эзимнерниң ыры»	1	Бөлүктөп ажылдаары: шүлүктүң темазын болгаш идеязын тодарадыры. Ниити ажылдаары: шүлүктүң идеялиг утказын тодарадырынга дылдың чурумалдыг аргаларының салдарын сайгарып билир. Бойдус камгалалының дугайында чугаага киржири.
Тыва чогаалчыларның проза чогаалы	С. С. Сюрюн-оол. Чечен чугаа «Ус-кушкаш». М. А. Кужугет. Чечен чугаа «Азыранчып чорааш...» (шилиттинген эгелер). <i>Төлевилел ажылы</i>	1 1	«Ус-кушкаш» деп чечен чугааның темазын тодарадыр. Чогаалда Ус-кушкаштың омур-хевирин сайгарары, чечен чугааның кижизидилгелиг салдарлыын тодарадыры. Сөзүглелге хамаарышкан айтырыгларга харыылаары. «Азыранчып чорааш...» деп чечен чугааның темазын болгаш идеязын тодарадыры. Калбак чогаалды сайгарып билир. Кол маадырның аажы-чаңынга үнелелди бээр. Дылдың чурумалдыг аргаларын, чогаалдың бижиттинген онзагайын илередип билир. План ёзугаар эдерти чугаалап билир. «Тыва шүлүк чогаалының онзагайы» деп төлевилелди күүседир ниити ажылдажылгага киржир.

Россия чоннарының литературазы Делегей литературазы	В. М. Санги. Чечен чугаа «Баштайгы олча»	1	Чечен чугааны номчууру болгаш план ёзугаар эдерти чугаалаары. Ниити ажилдаары: тоожукчу маадырның чашкы сактыышкынын көргүскенин сайгаржып, чугаалажыры. Кырган-аваның болгаш аваның омур-хевиринге үнелелди бээри.
	Катаптаашкын, курлавырда	1	
	Ниити	68	

